

Pravopis po tvrdých a měkkých souhláskách

Český jazyk | 2. třída

Cíle hodiny

- Žák rozliší tvrdé a měkké souhlásky.
- Žák píše i/y po tvrdých a měkkých souhláskách v krátkých slovech s porozuměním.

1. Evokace (10 minut)

• Pohádka o dvou královstvích - tvrdém a měkkém

1. Motivační příběh

- Čtení pohádky o dvou královstvích
- Žáci sedí v kroužku na koberci

Za sedmero horami a sedmero řekami, kde se v potůčcích třpytí zlatý písek a ptáci zpívají nejkrásnější písně, leží dvě kouzelná království. Jedno se jmenuje Tvrdé království a druhé Měkké království. V Tvrdém království vládne král Křemen se svou ženou, královnou Kosou. Všude tam rostou vysoké, drsné hory a skály. Po zemi se kutálejí obrovské balvany a zurčí bystré potoky. Oproti tomu v Měkkém království panuje klid a mír. Královna Měsíčnice s králem Medem sedávají na hebkých polštářích z mechu a peří. Všude kolem rostou měkoučké květiny a stromy s hebkými listy. Obě království žila v míru a navzájem se respektovala, i když byla tak rozdílná. Jednoho dne se ale mezi královstvími objevila hluboká propast...

2. Průzkum království

- Rozdělení tabule na dvě části: Tvrdé a Měkké království
- Žáci vymýšlí, co by mohlo být typické pro každé království
 - Tvrdé: kameny, skály, hory
 - Měkké: polštáře, peřiny, mech

3. Obyvatelé království

- Každý žák dostane jednu souhlásku na kartičce
- Podle zvuku souhlásky se žáci rozdělí do dvou království
- Společná kontrola rozdělení

4. Kritéria úspěchu

- Správné zařazení souhlásek do království
- Aktivní zapojení do vymýšlení charakteristik království
- Schopnost zdůvodnit své rozhodnutí při zařazení souhlásky

▣ Video: Psaní i/y po tvrdých souhláskách: <https://www.youtube.com/watch?v=AiukkFEinNM>

▣ Video: Jak na psaní i/y po souhláskách: <https://www.youtube.com/watch?v=z8dWuOk-RAw>

2. Uvědomění (25 minut)

• Třídění slov do dvou skupin podle království

Cíl: Slova s tvrdým Y (ryba, motyka, hodiny), Slova s měkkým I (čistit, šipka, židle)

1. Rozdělení do dvojic

- Každá dvojice dostane sadu slov na kartičkách
- Úkol: Roztřídit slova do dvou skupin podle království (tvrdé/měkké)

2. Třídění slov

- Dvojice třídí slova podle souhlásky před i/y
- Průběžná kontrola správnosti třídění mezi dvojicemi
- Vzájemná pomoc při nejistotě

3. Zápis do sešitu

- Vytvoření dvou sloupců: Tvrdé království (Y), Měkké království (I)
- Zápis roztříděných slov
- Podtržení souhlásky před i/y

4. Kontrola a sebehodnocení

- Výměna sešitů ve dvojici
- Kontrola podle vzoru na tabuli

Myška hledá sýr. Na stole leží miska s hrozny. Slyší tikat hodiny. Vidí nit. Co si vybere? Sýr je v pytli.
Myška pije mléko. Pak si hraje s nití.

Kritéria úspěchu:

- Správné zařazení min. 8 z 10 slov
- Správné podtržení souhlásek před i/y

💡 Měkké a tvrdé souhlásky - Moje [čestina: https://www.mojecestina.cz/article/2016021502-mekke-a-tvrde-souhlasky](https://www.mojecestina.cz/article/2016021502-mekke-a-tvrde-souhlasky)

📄 Prezentace: Tvrdé a měkké souhlásky: <https://www.dumy.cz/stahnout/67876>

⭐ Školákov: Třídění slov s tvrdými a měkkými [slabikami: https://skolakov.eu/cesky-jazyk-2-trida/souhlasky](https://skolakov.eu/cesky-jazyk-2-trida/souhlasky)

- [Aktivita - Bingo](#) (~10 minut, zařadit podle tempa hodiny)

3. Reflexe (10 minut)

- **Doplňování i/y do krátkých slov**

Samostatná práce:

- Pracovní list - doplňování i/y do slov
- Každý žák dostane pracovní list

Slovo k doplnění	Správné řešení
r_ba	ryba
mot_ka	motyka
hod_ny	hodiny

č_stit	čistit
š_pka	šipka
ž_dle	židle

Průběh:

1. Žáci samostatně doplňují i/y do slov
2. Při doplňování si mohou pomáhat rozdělením slov do dvou skupin podle království

Kontrola ve dvojicích:

- Výměna pracovních listů
- Společná kontrola s celou třídou
- Počítání správných odpovědí

Kritéria úspěchu:

- Správné doplnění i/y minimálně ve 4 slovech z 6
- Schopnost vysvětlit spolužákovi důvod výběru i/y

☆+ Diktát na tvrdé a měkké souhlásky:

<https://www.pravopisne.cz/2017/02/tvrde-a-mekke-souhlasky-3-16/>

☆+ Procvičování online - Umíme česky:

<https://www.umimecesky.cz/cviceni-mekke-a-tvrde-souhlasky>

☆+ Materiál: Doplňování i/y po souhláskách: <https://www.ucitelnice.cz/produkt/57492>

Nápady k samostatné práci pro žáky

Vypravte se na cestu do Tvrdého a Měkkého království! Projděte se po bytě a najděte 5 věcí z Tvrdého království (s tvrdým y) a 5 věcí z Měkkého království (s měkkým i). Napište si je do sešitu a podtrhněte souhlásku před i/y. Nezapomeňte zdůvodnit, proč daná věc patří zrovna do tohoto království. Například: polštář - Měkké království, protože Š je měkká souhláska.

🕒 Tento domácí úkol ověří, zda žáci dokáží rozlišit tvrdé a měkké souhlásky a aplikovat toto porozumění na krátká slova. Žáci si procvičí psaní i/y po tvrdých a měkkých souhláskách, což upevní znalosti získané v hodině. Zároveň úkol podporuje aktivní vyhledávání informací a třídění slov, což rozvíjí jejich analytické myšlení.